

NIKOLAJ FROBENIJUS

Kroz tamne krošnje

Sa norveškog prevela:
Ratka Krsmanović Isailović

Beograd
2015.
DERETA

APRIL, 2012.

„Dobre vesti, Ju! Roman je stigao iz štamparije.”

Ovaj me je uzvik štrečno, jer Iben Hule nije tip koji oduševljeno viče u telefonsku slušalicu, ona nije tip koji povisuje ton, pre bih je okarakterisao kao šaptača, kao osobu koju slušaš istegnutog vrata pribojavajući se da nećeš pohvatati sve što naizgled nehotice silazi s njenih usana. Iznenađen, pribio sam slušalicu uz uho, i tek kad sam čuo disanje s druge strane telefonske linije, shvatio sam da ništa nisam odgovorio, da nisam prozborio ni reč niti izustio ma kakav zvuk kojim bih potvrdio da je poruka primljena.

„Ju, jesi li tu?”

„Da, da, naravno, tu sam.”

Začkiljio sam u more i nesvesno se osmehnuo. Na horizontu je polako promicao teretnjak.

„Korice izgledaju lepo”, nastavila je uobičajenim, mirnim tonom. „Hoćeš li da ti ga pošaljem ili ćeš doći do izdavačke kuće i sam ga pokupiti?”

Iben je bila moja urednica otkako sam debitovao, pre šest godina. Među kolegama piscima bila je poznata pod nadimkom Soko, jer je važila za pomnog čitaoca, kritičnog i dobro informisanog, a bio je i glas da je u stanju da spase propale tekstove.

„Ja sam u Stavernu, u vikendici”, rekoah i pogledah dole na plažu gde se moja ćerka, Ema, igrala s drugaricom iz kraja koja je nosila okrugle naočare. „Pošalji mi ga.”

Bio je početak aprila i sunce je peklo, nasrtljivo. Uskrs se upravo bio završio, ali smo namerili da ostanemo još koji dan. Agnete, moja nevenčana supruga, radila bi tek od iduće nedelje, tako da je ovo trebalo da bude jedan poduži odmor. No ja sam već sad imao potrebu da se odvezem do grada, uzmem roman, pređem stranu po stranu, proverim kako su numerisane, promotrim tipografiju, osetim papir, zagledam korice. Natkrilio sam oči rukom. Devojčice su među stena-
ma našle nekakvo staro veslo i sad su ga vukle kroz bledu-
njavu travu ka neasfaltiranom putu. Bilo je crno i klizavo,
kao premazano uljem, pa im je svaki čas ispadalo. Pitao sam
se šta će im to koji moj.

Ema tog časa povika: „Tata!”

„Sedam u kola sutra ujutru”, dodadoh i napravih nekoliko
koraka naniže, ka keju. „Zovem te kad stignem kući.”

„Dobro onda, zovi čim ga pogledaš. E, još nešto! Jesi li vi-
deo najavu?”

„Najavu?”

„Za *Književni program...*”

„A, to. Nisam.”

Očito se na televiziji vrtela reklama za emisiju u kojoj je
trebalo da gostujem.

„Izgleda li dobro?”

„Bilo je...”

Utom rečenicu prekinu neugodno šištanje, glas nestade.

„Iben?”

Iako sam znao da je do telefona, preda me iskrnsna slika
urednice koja nije uspevala da progovori, koju je pogodila fo-
nična paraliza zbog koje glasne žice nisu mogle da proizvedu
cele reči, već samo nejasne frikative:

„... za... sušš... što se... ššš... for...”

„Iben, jesi li tu?”

Nedugo potom veza se prekinu. Spustio sam slušalicu i uputio se ka devojčicama i onom klizavom veslu.

Napisao sam autobiografski roman o periodu odrastanja, mračnom i uznemiravajućem poglavlju moje lične istorije, i nikad pre moj rukopis nije zadobio toliko pažnje, nikad pre u izdavačkoj kući nisu bili toliko entuzijastični i angažovani. To je to, govorilo je više njih, verovatno pod tim misleći da će sad moje pisanje dopreti do šire publike. No *to* mi nije puno značilo, to koliko njih čita moje knjige nije bilo ono najbitnije. Ono što je meni bilo od presudnog značaja jeste da oni koji budu čitali knjigu shvate da je autentična. Roman je prikazivao događaje i ljude iz mog života – bio je ovo prvi put da sam se usudio da napišem nešto tako lično, istinito, stvarno – i mislim da je upravo zbog toga on predstavljao moj proboj kao pisca. Uložio sam puno truda u tekst ne bi li događaje prikazao što vernije. Otvorio sam stare rane. Udubio se u sećanja koja sam svojeveremeno želeo samo da zaboravim. Možda čitalac to i primeti, to da sam iskočio iz sopstvene kože, kako se to već kaže, da bih događaje prikazao na zadovoljavajući način.

Ove je godine Uskrs pao kasno, u Stavernu je već bilo kao u proleće pa smo mogli da ručavamo na terasi. Vikendica, funkcionalističko zdanje iz sedamdesetih, diskretno renovirana nekoliko godina ranije, ništa fensi, ali stilski čista i efektna, pripadala je Agnetinom ocu. A on je, otkako se penzionisao, ovde provodio veći deo godine, s tim što je trenutno bio na putovanju sa starim drugom sa studija arhitekture. Navodno su obilazili neke restaurirane vinograde po južnoj Francuskoj, mada je meni sve to zvučalo kao izgovor za svakodnevno jednomesečno opijanje. „Eto vam vikendica dok sam odsutan”, predložio je, a Agnete je oberučke prihvatila.

Otac joj je bio tamnokos, otmen čovek od malo reči. Kasnije, kad sam o tome razmišljao, uvideo sam da o tom čoveku gotovo ništa nisam znao, Agnete je retko kad o njemu pričala. Znao sam da je sam podigao ćerku, da je Agnetina majka umrla ubrzo nakon porođaja, od moždanog udara. Ali nisam imao utisak da ga je *to* mučilo. Meni je, sve u svemu, izgledao nekako upadljivo zadovoljno – uvek sam bio pod dojmom da je on jedan od onih muškaraca koji su u potpunosti zadovoljni u sopstvenom društvu i kojem, strogo uzevši, ne trebaju drugi. Jedini je izuzetak bila Agnete – prema svima ostalima je izražavao podjednaku nonšalantnu ravnodušnost. Sa Agnetom je pak razmenjivao hitre poglede i komentare koje niko drugi nije razumeo, kao da su, reklo bi se, razvili svojevrsan intimni i drugima nerazumljiv otac-ćerka jezik.

Fizički, Agnete nije puno ličila na njega. Bila je plavokosa, nežnog lica, te kože toliko blede da su mnogi pomišljali da je bolesna. Bila je najtiša u razredu, ona koja nikad nije povisila ton i koja nikad nije podigla ruku izuzev kad je to bilo preko potrebno. Bila je devojčica iz poslednje klupe za koju niko nije osobito mario, i devojčica čije se odsustvo retko primećivalo.

No, Agnete je imala još jedno lice, prilično sam brzo doznao.

S jedne je strane bila tiha, ljubazna, skromna.

A s druge, lukava, intrigantna i nemilosrdna štreberka.

Bila je, nema sumnje, najambicioznija u našem razredu. Skrivala se iza leđa opasne Katinke, ali joj je upravo ona, kako sam naposletku saznao, šaptavim glasom govorila šta da uradi. Agnete, dakle, nije volela da istupa, ali je volela da bude broj jedan. Želela je da upiše najbolje škole, da postane advokat, zaradi milione, živi u luksuznoj vili sa bazenom. Želela je veliku i uspešnu porodicu. Sevalo joj je iz očiju kad je o tome pričala.

Bili su to detinji snovi, i kasnije, kao odrasla, smejala se tome kakva je bila kao mala. „Bestidno ambiciozna”, znala je da kaže. „A uopšte ne znam otkud mi to, niko u mojoj porodici nije takav. Ni ja nisam takva.”

No svi mi koji smo je poznavali bili smo svesni da je to ko-
ketiranje. Iako su njeni istupi i ideali smekšali, znali smo da u
njenoj glavi i dalje čuči mali, proračunati monstrum koji pro-
matra i procenjuje okolnosti, tražeći mogućnosti da izađe i po-
kaže se svetu.

Ipak, nikad nisam mislio da je dvolična ili da glumi, već na-
prosto da ima dve strane ličnosti koje se smenjuju u dominaci-
ji – krajnje ljubazna, gotovo autodestruktivna Agnete i Agnete
kao bezobzirni strateg. Ponekad sam imao utisak da živim s
višestrukom ličnošću u jednoj te istoj ženi, ali sam naučio da
volim obe „nje”, ili, možda je bolje reći, njihovu kombinaciju,
jer, da je bila samo super ljubazna, skromna Agnete, život bi
s njom, naposletku, postao nepodnošljiv.

Dosuo sam joj čaja iz čajnika.

„Idem sutra do grada. Stiže mi prvi primerak romana. Hoću
do tančina da ga pregledam.”

Klimnula je glavom.

„Idi, idi.”

„Ne ljutiš se?” Pogledao sam je iskosa.

Agnete raširi ruke.

„Da li se ljutim? Pobogu, Ju! Pa naravno da ne!”

Znala je vrlo dobro koliko mi je bitno da proverim da je sa
knjigom sve u redu. Mogle su se potkrasti neke greške; jednom
smo bili prinuđeni da bacimo celo prvo izdanje zbog grube
nepravilnosti u prelomu.

Umešao sam kašičicu meda u čaj i pogledom pratio kako
se otapa.

„Nas dve ćemo se već nekako snaći...”

Utom videh Emu kako nam se trčeći približava s tamnom poderotinom na ruci. Tek kad sam se pridigao, opazio sam da se smeje.

Agnete me je pogledala začuđeno, uz smešak.

„Jesi li mislio da se nešto dogodilo?”

„Ne znam...” Doviknuo sam joj: „Šta ti je to na ruci?”

Zaustavila se ispred terase. Iščuđavajući se, pogledala je u sebe, odlepila crnu travku s podlaktice i bacila je k nama.

„To je obična alga!”

Pogodila me je u šorts. Odlepio sam lepljivu vlat i zavitlao njome iznad glave bacajući je natrag na nju. Sakrila se kikoćući se.

Imala je šest godina. Na jesen je trebalo da krene u školu.

Kad je Ema otišla na spavanje, na internetu sam potražio najavu za *Književni program*. Agnete kliznu u kauč pored mene. Uvek bih se unervozio kad je trebalo da joj pokažem nešto u čemu sam učestvovao, pošto je znala nemilosrdno da komentariše emisije koje su se bavile kulturom, ubeđena da je njihova jedina svrha da veličaju same sebe i ništa ne kažu.

Najava je potrajala svega tridesetak sekundi. Prikazano je moje lice, lice voditeljke programa, Siri Greoker, te korice knjige.

„E, pa dobro izgleda!”, uzviknula je i uhvatila me za ruku. Osetio sam tople prste na podlaktici. U prsima me je nešto zagolicalo, nagnuo sam se i poljubio je. Mirisala je na šumu i mahovinu.

„Ovo sam potpuno smetnuo s uma.”

Prsti su joj klizili preko moje ruke.

„Možda će ovo biti tvoj proboj”, rekla je mazno.

Agnete je bila pravnik, ali je pre nekoliko godina dala otkaz u advokatskoj kancelariji gde su joj predviđali sjajnu karijeru i, na moje iznenađenje, prihvatila lošije plaćen posao

u humanitarnoj organizaciji u kojoj je uglavnom pomagala tražiocima azila. Tad mi je saopštila da najjednom više nema snage da se takmiči.

Zažmurio sam i spustio glavu u njeno krilo. Neko sam vreme samo ležao tako, a ona me je češkala po kosi. Misli su polako počele da se odmotavaju; pred očima se naposljetku pojavi slika slona na samrti i devojčice koja miluje veliku tužnu životinju po surli.

Sutradan. Vozio sam prebrzo ka Oslu. Kod Liertopena mi se, od kola hitne pomoći, na nekoliko sekundi učini da me juri policija. Kad sam uključio radio, stanicu *Uvek klasika*, sa zvučnika se začuo Mocartov Koncert za klavir br. 21, omiljeni komad moje majke – tad sam usporio.

Dok sam se vozio uz Maridalski put, stušti se i smrče. Naša nakriva porodična kuća stajala je na kraju ulice Frišavejen, u grupici starih drvenih kuća. S vremenom su, u krugu oko njih, nikle zgrade, nizovi kuća, poslovni prostori, podzemne garaže.

Kada ju je otac kupio, 1973, ovo ovde je još uvek bilo radničko naselje. On je bio deo novog vremena, nove srednje klase, premda je pogrebno preduzeće *Uderman & sin* krasila trezvena ozbiljnost svojstvena za ondašnje pogrebničke, a ne lakoća u pružanju usluga karakteristična za novo doba. Katkad sam pomišljao da je samo pitanje vremena kad će i ovu našu staru kuću otkupiti i sravniti sa zemljom kako bi se zemljište pripojilo nečem lepšem i vrednijem.

Uparkirao sam auto u garažu i iz istih stopa otišao do poštanskog sandučeta. Usput sam, dok sam otključavao vrata i palio svetlo u kuhinji, razvrstavao pristiglu poštu. Nije bilo paketa sa knjigom kao ni poštanske uputnice, samo gomila

računa, dva broja lokalnih novina i neko pismo bez naznačenog pošiljaoca. Otvorio sam ga na kuhinjskom stolu nožem. Moje ime i adresa bili su naškrabani ukoso na prednjoj strani, drhtavim rukopisom, kao da ih je neko napisao rukom kojom inače ne piše:

Pisac Ju Uderman.

U koverti je bio isečak iz novina *Nordre Aker Budstike*. Na vrhu je strane stajao datum, 23. oktobar 1990, a ispod njega, izbleđala crno-bela fotografija stare škole *Grefsen*, gledana iz ulice *Kapelvejen*. Naslov je glasio: „Ugašen požar u školi”.

Zagledao sam kovertu sa svih strana, protresao je – nije bilo nikakve ceduljice.

Da li je neko iz izdavačke kuće hteo da se našali? Pozvao sam Iben.

„Nema knjige”, rekoh.

„Baš čudno.”

„Ali sam zato dobio pismo. Sa isečkom iz starih novina o požaru u školi.”

„Svašta?”

„Nije mi valjda to poslao neko iz izdavačke kuće?”

„Šta? Ne verujem. Pre će biti neko ko je video najavu.”

Nije nemoguće, pomislih.

„Sigurno će sutra stići, Ju.”

Spustio sam slušalicu i opet pogledao onaj isečak.

U dnu je strane bilo nešto nacrtano, nekakva mala mrtvačka glava.

Jebeno detinjasto, mislio sam dok sam presavijao papir. Ni kasnije, dok sam ležao na kauču i gledao vesti, iz glave mi nije izbijao onaj crtež. Ko još crta mrtvačku glavu, stavlja je u kovertu i šalje piscu?

Hteo sam da pozovem Agnetu, ali kad sam video da je već jedanaest sati, što je značilo da najverovatnije uveliko spava s Emom u onoj velikoj spavaćoj sobi, od te sam pomisli odustao.

Kad se Dnevnik završio, sišao sam u podrum, u moju kancelariju, i upalio kompjuter. Odgovorio sam na nekoliko mejlova, malo sređivao desktop, i izvesno vreme nepomično zurio u sva dokumenta u folderu pod imenom *Kreda*.

Nedeljama pre nego što sam završio roman, priznala mi je Agnete posle, od mene se nije moglo živeti. Razbesneo bih se zbog sitnice, bio sam dalek, odsutan, a mračne misli su me pojedinim danima toliko mučile da nisam imao snage ni sa kim da razgovaram. Iako sam iza sebe imao već tri knjige, ovu četvrtu nije bilo nimalo lakše izdati. Završiti knjigu je isto kao da dete upucate u zadnjem dvorištu, napisao je Truman Kapot. Ovaj sam citat bio zalepio na zid da me podseća da nisam jedini koji privođenje romana kraju doživljava kao krivično delo.

Isključio sam kompjuter, ugasio svetlo u podrumu, popeo se u kuhinju, otvorio flašu vina i popio jednu čašu zajedno sa pilulom za spavanje. Spavao sam osam sati i probudio se s ukusom brašna u ustima, ne sećajući se šta sam sanjao, iako sam imao osećaj da je bilo nešto bitno.

Posle doručka sam izašao u dvorište s namerom da uz šolju kafe čitkam stari krimić za koji nikako nisam pronalazio vremena. Bio je to roman misterioznog američkog pisca Dejvida Gudisa. Na koricama je stajala njegova slika iz mladosti – sedi za radnim stolom i gleda nekud naviše, pogleda duboko rezigniranog i ogorčenog u isti mah. Stalno sam mislio kako moram da pročitam to što je napisao, ali nikad zapravo nisam ni krenuo, moguće, sinu mi tad, da je to stoga što me njegovi kriminilastički romani sami po sebi nikad i nisu zanimali. Zanimale su me lične pripovesti ovog pisca, njegovi

„unutrašnji demoni i sve jača zavisnost od alkohola”, njegova ljubav prema „brutalnim ženama”, njegov „otrcani kaput” i njegova nežnost prema retardiranom bratu. On je predstavljao klasičnu tragediju pisca, očevidno talentovanog, ali hronično nesrećnog, pisca kome je nedostajalo neophodno samopouzdanje i koga su cinični filmski producenti iskorišćavali. Kao što se dalo pretpostaviti, skončao je u blatu, verovatno pretučen nasmrt u nekoj sporednoj ulici gde je na nestabilnim nogama tražio blaženost trenutka.

Po svoj bi prilici Gudis mogao da prođe kao prototip pisca 21. veka, pomislih – samoizgnanik asocijalnih karakternih crta, beskoristan u tehnološom društvu mas-medija, izuzev, naravno, kad je u pitanju on kao neko od koga filmski producenti mogu da krađu priče.

Oblaci su se navlačili nad zelenu padinu i korito reke koja je proticala ispod naše kuće, a ja sam tek bio na jedanaestoj strani romana o greškom osuđenom Vinsu Periju.

Pred očima mi zatitra naslov sopstvene knjige, font koji su izabrali i fotografija dečaka bele kose kako posmatra požar koji je podmetnuo. Da li će i ova knjiga završiti na gomili zaborava, u odeljenju zloupotrebljenih šansi? Ili će biti moj proboj – proboj za šta?

U jedanaest sam sati otišao da proverim poštansko sanduče, i, iako se pošta obično isporučuje kasnije, uložena C5 koverta je bila tamo. A kada sam je odande izvadio, videh da je već otvorena. Osmotrio sam uz i niz cestu. Iako nije bilo ni traga od poštanskog vozila ili nekog drugog, preplavio me je osećaj da me neko posmatra.

Za stolom u kuhinji sam promatrao korice, ne pronalazeći nikakvu zamerku – bile su onakve kakve smo hteli da budu. Potom sam stao da listam, stranu po stranu, da bih proverio

da se kojim slučajem s tekstom u štampariji nije desilo nešto neočekivano.

Sve je izgledalo kako treba. Poslao sam poruku Iben:

Sve je u redu.

Onda opet uzeh onu kovertu. Okrenuo sam je, obrnuo. Prvo anonimno pismo. Sad ovo. Je li to slučajnost?

Iben mi je odgovorila na poruku i podsetila na televizijski intervju koji je trebalo da se održi za koji dan.

U predvečerje sam otišao na trčanje uzanom stazom koja je vodila sve do obale reke. Kad sam se uspeo na Uset, stao sam da osmotrim. Video sam pramičke magle kako se razvlače nad jezerom Maridal, a na brdu s one strane, pogone za prečišćavanje vode koji su sličili povučenoj vojnoj formaciji. Nekoliko lasti kružilo je nad vodenom površinom. U tim se trenucima prisetih devojčice koju sam negde davno poljubio u jednoj kolibi duboko u šumi i njenog glatkog, šiljatog jezika.

Kad sam se vratio, ugledao sam konturu susedovih leđa na ogromnoj, novoizgrađenoj terasi. Čučao je i pričao telefonom, vodeći razgovor koji je, pomislih, tajanstven, samodopadan, užaren, i to me zabrinu. Šta li je kog đavola sad naumio? Podigao sam kamičak sa šljunkovitog puta i jako ga stisnuo uz dlan. Blagi bol u ruci bio je oslabljujući.

Dugo sam ostao pod tušem, toliko da sam mislio da ću odraiti kožu s glave.

Sutradan, dok sam sedeo za stolom mozgajući zašto je koverta s romanom bila otvorena, Agnete me je pozvala od komšija da bi me pitala da nisam kojim slučajem zaboravio da platim telefonski račun. Porodična NetCom pretplata glasila je na moje ime. „Nešto nije u redu s mobilnim”, rekla je.

„Račun je plaćen”, odgovorio sam prelistavajući pristiglu poštu.

„Jesi li siguran?”

Otvorio sam NetCom kovertu. Trebalo je da se plati 1456 kruna.

„Pa šta ti misliš da sam ja?“, odvratio sam i pomislio kako bih dug odmah mogao da namirim preko interneta.

„Samo sam se pitala“, odgovorila je, mada nije zvučala toliko bezbrižno kako je možda verovala. U poslednje vreme me je bockao osećaj da baš i nema poverenja u mene.

„Kako je Ema?“

„Ema je dobro.“

„Gde je?“, hteo sam da znam.

„Evo je ovde, sedi pored mene.“

„Daj da je čujem.“

Ustao sam i pogled usmerio na dvorište. Dve stare jabuke uvukle su se u maglu koja očito nije nameravala da nestane.

„Zdravo tata“, rekao je Emin zvonki glas, odsutno.

„Gledaš TV ili...“

„Ma ne.“

„Šta si radila danas?“

„Bila sam sa Rebekom na plaži, igrale smo se.“

„Same?“

„Da.“

„Nadam se da niste išle na onaj istruleli kej?“

„Nismo, ali smo videle nekog čoveka kako spava u dedinom čamcu.“

„Molim?“

„Mama kaže da je to neki beskućnik, ali nije tako izgledao. Imao je žvake.“

„Daj mi mamu.“

Agnete me umiri.

„Prestani“, reče, „to je samo neki beskućnik.“

„Beskućnik? Ciganin?“

„Kaže se Rom, Ju, a ne Ciganin. Ali otkud znam. Nisam ga ja videla.”

„Ema kaže da nije izgledao kao lutalica.”

„A možda je sve izmislila. Znaš već kakva su deca, zar ne? Stalno nešto trabunjaju, ne znaju ni da naprave razliku između istine i laži.”

„Ne znaju?” Je li stvarno mislila da Ema laže?

Nastupi tišina.

„Jesi li sam?”, upita potom.

„Zašto me to pitaš? Naravno da sam sâm.”

„Čujem glasove u pozadini.”

„A, to je radio. Nedostajete mi.”

„To samo tako kažeš. Je li ti stigla knjiga?”

„Jeste. Lepo izgleda.”

„Odlično.”

„Aha.”

„Vidimo se sutra.”

„Da, vidimo se. Imam onaj intervju, ali bi trebalo da se vratim oko dva.”

„U redu, vidimo se onda tada.” Spustila je slušalicu.

Zajedno smo bili već devetnaest godina, a poznavali smo se od osnovne škole. Zamislih njeno lice pred velikim prozorom koji gleda na zaliv i svetla svetionika na rtu Stavern. Žmurila je, nečeg se plašila, nečeg što nije uspevala da prevale preko usana.

Te noći sam spavao kolena privučениh do grudnog koša i sanjao da me divlja svinja juri po kuhinji i da nikako ne uspevam da nađem izlaz.

Probudio sam se u šest, kroz prozor se videla magla. Jogu-nasta, visila je čvrsto sa krovova, drveća i verandi. Čulo se i šuštanje reke Aker, prigušeno i avetinjski.

Imao sam običaj da kažem da živim na Friši, iako to uopšte nije bilo ime dela grada, i iako je to bilo čest izvor zabune. Ako bi neko na primer rekao: „Hajde da se nađemo na Friši”, bilo bi zapravo nemoguće znati gde je to.

Nekada je Friša bilo ime reke, reke koja je tekla od jezera Maridal, te su se stoga mnoga mestašca uzvodno, između jezera Nidal i Maridal, nazivala Friša. Stambena i industrijska četvrt pak, zapadno od reke Aker, zvala se Breke, i upravo je to trebalo da bude odgovor na pitanje gde živim, ali mi se nekako oduvek sviđalo to ime, Friša, iako je njegovo značenje i dan-danas nepoznato. Hućanje, ili pena, kao pena na vodi, neka su od mogućih značenja.

Otišao sam u nabavku u prodavnicu Rema 1000, frižider gotovo da je bio prazan. Gurao sam kolica između prepunih rafova kad sam ugledao muškarca u braon kožnoj jakni kako ide pravo na mene. Kad mi je skroz prišao, uhvatio se šakom za kolica i zaustavio ih. Začudo sam pogledao u njegovo markantno lice. Muškarac koji puno radi napolju, pomislih, brz i odlučan, vredan, crvenih razgoračenih očiju. Kosa mu je nekad bila svetla, plava, ali su joj godine dale neodređenu nijansu između sive i boje peska. Njegov pogled me je zakucao.

„U božju mater, tebe baš nije lako naći, Ju.”

„Izvini?”

„Ne prepoznaješ starog školskog druga, a?”

„Vebjerne?”

Promenio se. Od sitnog preplašenog dečaka izrastao je u gromadu od čoveka iznurenog lica. Govorkalo se o njegovim problemima u Telemarku, gde su 2001. Katinka i on kupili omanje imanje, onda kad im je Oslo dosadio, kad im je dosadilo zabavljanje sa istom ekipom koja se sve više osipala, kako su, kod jednog po jednog, porodični život i karijera ubijali

želju za žurkama. Porodični život, s druge strane, nije bio za njih dvoje, oni navodno nisu ni mogli da imaju dece, pa su stoga odlučili da se presele na selo i da se bave organskom proizvodnjom budući da je Katinka završila poljoprivrednu školu. Posle nekoliko godina sam načuo da tamo ipak nisu gajili šargarepu. Za zelene biljke koje je držao u podrumu, Vebjern je nabavio lampe visokog intenziteta i ventilatore, a verovatno je Katinkino znanje u svemu tome bilo više nego dobrodošlo. Zuckalo se da je prodavao robu na kilo preko posrednika sa Bjelsena, tako da je posao sa „saksijskim biljem” cvetao sve do časa kad su ga uhvatili i kada je morao da otputuje na duži „odmor” u zatvor Horten.

Osmehnuo sam se, ali Vebjernu očito nije bilo zabavno što me vidi.

„Jebote. Baš je puno prošlo.”

Klimnuo je tek приметно glavom i izustio jedva čujno „da”.

„Jeste li se preselili u onu kuću ili?”

Dok je Vebjernov biznis bio u usponu, on i Katinka su kupili kuću na uglu ulica Ćelsosvejena i Litervejena, što je bilo svojevršno ulaganje u budućnost. Godinama su je izdavali, ali sada su podstanarima dali otkaz – plan je bio da se oni tamo usele.

„Jesi li počeo da renoviraš?”

„Možda.” Žmirkao je ka meni vidno nezainteresovan za dalje čavrljanje.

Da nije saznao nešto što nije trebalo da sazna, je li mu Katinka ispričala nešto o meni? Lice preda mnom bilo je uznemiravajuće ozbiljno. Njegov je iskrivljeni osmeh odavno iščezao, pomislih. Moguće da je ostao u ćeliji u Hortenu. Da su Vebjern i Katinka živeli u gradu, možda bismo se ponekad videli, jer, uprkos svemu, ona je nekad bila Agnetina najbolja drugarica. Ali nije bilo tako, i sada je čovek koji je stajao preda mnom bio neznanac.